

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัฒนธรรมาศตวรรษรัชสมัย เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัฒนธรรมาศตวรรษรัชสมัย เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และเพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัฒนธรรมาศตวรรษรัชสมัย เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาทั้งหมด ๕ ด้าน คือ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน และด้านสวัสดิการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัฒนธรรมาศตวรรษรัชสมัย จำนวน ๑๑๕ คน โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๑๕ คน และกลุ่มที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑๐ คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน และได้สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัฒนธรรมาศตวรรษรัชสมัย เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย ด้านอายุส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า ๔๐ ปี รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๓๕ ปี มีอายุระหว่าง ๓๖ – ๔๐ ปี มีอายุระหว่าง ๒๕ – ๓๐ ปี และมีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี ตามลำดับ ด้านระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี รองลงมาคือระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเท่ากันกับ

ระดับอนุปริญญา ตามลำดับ ด้านอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพอื่นๆ ซึ่งไม่ระบุ รองลงมาคือ มีอาชีพเป็น ลูกจ้างเอกชน/พนักงานบริษัท มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีอาชีพเป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีอาชีพเป็น แม่บ้าน และมีอาชีพค้าขาย ตามลำดับ ด้านรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท รองลงมาคือ มีรายได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท มีรายได้ระหว่าง ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท มีรายได้มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท และมีรายได้ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ

ตอนที่ ๒ ผลการวิจัยระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการเรียน การสอนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัฒนธนาต ุยราชรังสฤษฎิ์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ดังนี้

๑. ความพึงพอใจที่ผู้ปกครองนักเรียนมีต่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน พุทธศาสนาวันอาทิตย์ รวมทุกด้านพบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมส่งเสริม การเรียนการสอน ด้านสวัสดิการ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน

๒. ความพึงพอใจที่ผู้ปกครองนักเรียนมีต่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน พุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด ๓ ข้อแรก คือ หลักสูตรการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการคิด และการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักสูตรการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ หลักสูตรการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น ตามลำดับ และข้อที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หลักสูตรการสอนมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิต

๓. ความพึงพอใจที่ผู้ปกครองนักเรียนมีต่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน พุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ และอยู่ใน ระดับมากอีก ๕ ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓ ข้อแรก คือ เน้นการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริม ความรู้และปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย ส่งเสริม อบรมให้นักเรียนมีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสมกับเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักบำเพ็ญสาธารณประโยชน์รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม

ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนค้นหาความรู้ สรุปและตัดสินใจเองโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง

๔. ความพึงพอใจที่ผู้ปกครองนักเรียนมีต่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน พุทธศาสนวันอาทิตย์ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓ ข้อแรกคือ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาหรือวันสำคัญอื่นๆ การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น มีระเบียบวินัย รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น และครูจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง

๕. ความพึงพอใจที่ผู้ปกครองนักเรียนมีต่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน พุทธศาสนวันอาทิตย์ ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓ ข้อแรกคือ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยจากสิ่งเสพติด และของมีค่า บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และจัดสถานที่เรียนได้ร่มรื่น สะอาด และปลอดภัยแก่นักเรียน ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด และพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน

๖. ความพึงพอใจที่ผู้ปกครองนักเรียนมีต่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน พุทธศาสนวันอาทิตย์ ด้านสวัสดิการ พบว่า โดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓ ข้อแรกคือ มีอาหารเครื่องดื่มเพียงพอ และถูกต้องตามโภชนาการ มีการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี และมีสวัสดิการด้านการบำรุง ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการบริการการรักษาพยาบาล และให้บริการสุขภาพแก่นักเรียน

ตอนที่ ๓ ผลการวิจัยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ดังนี้

๑. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ คือ หลักสูตรควรมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรควรปรับปรุงให้เป็นมาตรฐาน ทันสมัยอยู่เสมอ ในขณะเดียวกันผลการสัมภาษณ์สอดคล้องกันว่า หลักสูตรการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้าแสดงออก ในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม และส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้นเพราะเด็กได้รับการอบรม ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เด็ก ทำให้เด็กมีความประพฤติที่ดี แสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง

๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ควรเตรียมความพร้อมนักเรียนทางด้านภาษา เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรมีระเบียบที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน เช่น การเปิดรับสมัครนักเรียน และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ควรมีครูที่เป็นชาวต่างชาติมาสอนหรือเชิญชาวต่างชาติมาสนทนากับนักเรียนเป็นบางครั้ง ในขณะเดียวกันผลการสัมภาษณ์สอดคล้องกันว่า การจัดการเรียนการสอนมีการส่งเสริมความรู้ และปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติไทยแก่เด็กและเยาวชน นักเรียนสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน คือ ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนให้มากขึ้น เช่น วิชาภาษาอังกฤษ ควรพานักเรียนไปสนทนากับชาวต่างชาติ ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ และควรมีกิจกรรมนันทนาการในการเรียนการสอน ในขณะเดียวกันผลการสัมภาษณ์สอดคล้องกันว่ากิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนและสามารถนำผลการปฏิบัติไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

๔. ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน คือ ควรจัดให้นักเรียนเรียนอยู่ในอาคารเดียวกัน คือ อาคารเรียน มจร ไม่ควรแยกนักเรียนไปเรียนที่อาคารโรงเรียนวัดมหาธาตุ ทำให้ไม่สะดวกในการเดินทางและต้องเพิ่มความระมัดระวังมากขึ้น เนื่องจากเป็นทางสัญจรที่มีรถพลุกพล่าน ควรปรับปรุงเรื่องห้องน้ำเพราะสภาพห้องน้ำไม่สะอาดเท่าที่ควร โดยเฉพาะอาคารโรงเรียนวัดมหาธาตุ บางครั้งมีบุคคลภายนอกเข้าออกบ่อยทำให้ดูไม่ปลอดภัย ครูพระและอาจารย์ควรมีบทบาทและมีภาวะผู้นำในการดูแลและช่วยเหลือให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ แก่นักเรียน ในขณะเดียวกันผลการสัมภาษณ์สอดคล้องกันว่าสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนมีบรรยากาศและสิ่งแวดลอมเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและมีสถานที่เรียนร่มรื่น สะอาด

และปลอดภัยแก่นักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่เปิดมีบุคคลภายนอกเข้าออกบ่อย ห้องเรียนอยู่ไกลกัน อาคารเรียนไม่เพียงพอต้องแยกไปเรียนที่อาคาร โรงเรียนวัดมหาธาตุ ทำให้ต้องมีความระมัดระวังมากขึ้นในการเดินทาง นอกจากนี้ยังอยากให้เรียนรวมที่อาคารเดียวกัน คือ อาคารเรียน มจร และอยากให้ปรับปรุงเรื่องห้องน้ำ

๕. ด้านสวัสดิการ คือ ควรจัดหาทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียนให้แก่นักเรียนเพิ่มมากขึ้น และควรจัดบริการอาหาร นม ให้เพียงพอแก่นักเรียนเพราะบางครั้งอาหารมีมากบางครั้งมีน้อย ในขณะเดียวกันผลการสัมภาษณ์สอดคล้องกันว่ามีสวัสดิการด้านการศึกษแก่นักเรียน เช่น ทุนการศึกษา เรียนฟรี ไม่เก็บค่าบำรุงการศึกษา มีอาหาร และเครื่องดื่มเพียงพอ และถูกต้องตามโภชนาการ

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน และด้านสวัสดิการ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ ผลการวิจัยข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนมีต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รวมทุกด้าน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ด้านสวัสดิการ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนวิชาธรรมะ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทย และครูส่วนใหญ่ที่สอนก็จะเป็นพระภิกษุ ทำให้เด็กได้เรียนรู้ คุณธรรมจริยธรรมทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยมีพระภิกษุเป็นแบบอย่างทำให้เด็กมีคุณภาพ เก่ง ดี มีสุข จึงทำให้ผู้ปกครองนักเรียนรู้สึกพึงพอใจมากต่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูปลัดธีรวัฒน์ (เผชญ์ กวีวิโส) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนระดับมากที่สุดคือ ด้านคุณภาพนักเรียน รองลงมา ด้านการเอาใจใส่ของครู ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมนักเรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานที่ของโรงเรียนพุทธศาสนา

วันอาทิตย์นั้น มียู่อย่างจำกัด อาคารเรียนไม่เพียงพอ ต้องไปเรียนที่อาคาร โรงเรียนวัดมหาธาตุ ห้างน้ำไม่ค่อยสะอาด วัดเป็นสถานที่เปิด ต้องระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยเพราะมีคนเข้าออกบ่อย ซึ่งสอดคล้องกับ **พระครูปลัดธีรวัฒน์ (เผชิญ กวีวิโส)** ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครอง ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า ข้อที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และผลการศึกษา เป็นรายด้านในแต่ละด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

๑) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓ ข้อแรก คือ หลักสูตรการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการคิดและการปฏิบัติตน อย่างถูกต้องตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักสูตรการเรียนการสอนทำให้นักเรียนสามารถ นำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ หลักสูตรการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียน ฝึกฝนและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องวิชาธรรมะ ทำให้ เด็กนั้นมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตเมตตา เอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น มีจิตอาสา รู้จักช่วยเหลือส่วนรวม สอนให้ เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุขซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ **อมรา เล็กเรณสินธุ์** ที่ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ เอกสารที่บรรจุแผนงาน หรือโครงการและเนื้อหากิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมต่าง ๆ อันพึงปรารถนาของสังคมนั้น ๆ อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หลักสูตรการสอนมีเนื้อหาสาระ ในการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิต ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะว่าโลกปัจจุบันได้ก้าวไกลไปมาก แต่การเรียนการสอนยังใช้หลักสูตรเก่าอยู่ ไม่มีการปรับปรุงและพัฒนาให้ทันต่อยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ **พระมหาขรินทร์ ขาวสุด** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคติของผู้บริหารการศึกษาต่อการจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ในเขตการศึกษาที่ ๑ พบว่า ด้านหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวนอาทิตย์ จะไม่มีหลักสูตรที่ใช้แน่นอน หลักสูตรที่ใช้อยู่ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะหลักสูตรไม่ทันสมัย ไม่มีการปรับปรุงเลย เนื้อหาเก่า ซ้ำซาก ควรมีการจัดทำหลักสูตรให้ได้มาตรฐานมากกว่านี้

๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ และอยู่ในระดับมาก อีก ๕ ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓ ข้อแรก คือ เน้นการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมความรู้ และปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย ส่งเสริมอบรม

ให้นักเรียนมีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสมกับเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักบำเพ็ญสาธารณประโยชน์รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนวิชาธรรมะ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทย และครูส่วนใหญ่ที่สอนก็จะเป็นพระภิกษุ ทำให้เด็กได้เรียนรู้ คุณธรรมจริยธรรมทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยมีพระภิกษุเป็นแบบอย่างทำให้เด็กมีคุณภาพ เก่ง ดี มีสุข ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูปลัดธีรวัฒน์ (เมธิญ กวีวิโส) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนระดับมากที่สุด คือ ด้านคุณภาพนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนค้นหาความรู้ สรุปและตัดสินใจเองโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่สอนส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ ดังนั้น จึงอาจจะชินกับการสอนแบบเก่า คือ ครูนั้นเป็นศูนย์กลางในการสอน นักเรียนฟังและปฏิบัติตามครูอย่างเดียว ซึ่งไม่สอดคล้องกับ รัตนา ประเสริฐศรี ที่ให้ความหมายการเรียนการสอน ว่าให้ยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ พร้อมทั้งทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้

๓) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓ ข้อแรกคือ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาหรือวันสำคัญอื่นๆ การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น มีระเบียบวินัย รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น และครูจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นโรงเรียนที่สอนเกี่ยวกับพุทธศาสนาและประเพณีวัฒนธรรม กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นจึงสอดคล้องกับศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม อบรมปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรม และประเพณีที่ดีงาม การเข้าร่วมทำกิจกรรมจึงสามารถเข้าร่วมได้ทั้งผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระมหามานิตย์ สุทธิญาโณ (สนสุวรรณ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีจุดเด่นในเรื่องกิจกรรมในวันสำคัญ และปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชน โดยมีผู้ปกครองเป็นแรงจูงใจในการเข้ารับการศึกษานักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมนั้นจะทำให้เด็กรู้สึกสนุก เพลิดเพลิน อาจจะ

ทำให้เด็กกลับมาว่าความสำคัญและจุดหมายของกิจกรรมนั้นคืออะไร จึงมีส่วนน้อยที่จะเห็นคุณค่าของการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พระมหามานิตย์ สุทธิญาณ (สนสุวรรณ์) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนต่อประโยชน์ที่ได้รับจากศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรกคือ รู้จักพระคุณบิดามารดา รองลงมา คือ รู้จักดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รู้จักใจกว้างบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น อยากเป็นคนดีของสังคม และมีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น พุทธประวัติ สาวกประวัติ ศาสนาประวัติ และธรรมะตามลำดับ

๔) ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓ ข้อแรกคือ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดและของมีนเมา บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และจัดสถานที่เรียนได้ร่มรื่น สะอาด และปลอดภัยแก่นักเรียน ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนนั้นตั้งอยู่ในวัด ดังนั้นวัดจึงต้องเป็นสถานที่ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดและของมีนเมา จัดสถานที่ให้คนรู้สึกอยากเข้ามาทำบุญและรู้สึกปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ พระณี ศักดิ์ทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความปลอดภัยในโรงเรียน รองลงมาคือ ด้านความสะอาดของบริเวณโรงเรียน ด้านความร่มรื่นสวยงามภายในบริเวณโรงเรียน และด้านความสะอาดของอาคารสถานที่ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด และพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนส่วนหนึ่งของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์จะไปเรียนที่อาคารโรงเรียนวัดมหาธาตุ ซึ่งเป็นสถานที่เปิดมีคนเข้าออกบ่อยและมีคนดูแลเรื่องความสะอาดไม่มากจึงทำให้ห้องน้ำสกปรก ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาอำนาจ ครอบบุญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี พบว่าความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนอันดับแรกของแต่ละด้าน ได้แก่ การจัดที่พักอาศัยหรืออาคารสถานที่ ให้มีความสะอาด สวยงาม น่ารื่นรมย์ มีบรรยากาศที่ดี ควรแก่การเรียนการสอน

๕) ด้านสวัสดิการ พบว่า โดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓ ข้อแรกคือ มีอาหารเครื่องดื่มน้ำเพียงพอ และถูกต้องตามโภชนาการ มีการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี และมีสวัสดิการด้านการบำรุง ตามลำดับทั้งนี้ก็เป็นเพราะว่า โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอานาติย์ตั้งขึ้นมาเพื่ออบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยไม่เก็บค่าบำรุงการศึกษาเพราะฉะนั้น สวัสดิการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะดึงดูดให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานมาเรียน โดยทางโรงเรียนได้งบประมาณจากทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและจากศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั่วไป จึงทำให้สวัสดิการเรื่องอาหาร เครื่องดื่ม และสิ่งจำเป็นเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ **สุรพล ปธานวนิช** ได้กล่าวว่า สวัสดิการเป็นค่าตอบแทนการทำงานที่นอกจากจะมีส่วนในทางเศรษฐกิจแล้วยังมุ่งหวังผลลัพธ์ในแง่สังคมและจิตใจด้วย ดังนั้น ในบางครั้งจึงมีผู้เรียกสวัสดิการว่า “ผลประโยชน์เกื้อกูล” การที่บุคคลจะพิจารณาตัดสินใจเลือกเข้าทำงานในหน่วยงานแห่งใดนั้นปัจจัยที่มักจะต้องคำนึงถึงประการหนึ่งก็คือหน่วยงานดังกล่าวจัดสวัสดิการให้คนงานมากพอที่เขาจะใช้ชีวิตการทำงานได้เพียงไรในภาวะที่ไม่มีทางเลือกเป็นอย่างอื่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือมีการบริการการรักษาพยาบาลและให้บริการสุขภาพแก่นักเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนยังไม่มีบริการเรื่องสุขภาพจะมีก็เฉพาะห้องพยาบาล เวชภัณฑ์ที่จำเป็นเท่านั้น

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอานาติย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

๑) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ คือ หลักสูตรควรมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรควรปรับปรุงให้เป็นมาตรฐาน ทันสมัยอยู่เสมอ

๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ควรเตรียมความพร้อมนักเรียนทางด้านภาษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรมีระเบียบที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน เช่น การเปิดรับสมัครนักเรียน และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ควรมีครูที่เป็นชาวต่างชาติมาสอนหรือเชิญชาวต่างชาติมาสนทนากับนักเรียนเป็นบางครั้ง

๓) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน คือ ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนให้มากขึ้น เช่น วิชาภาษาอังกฤษ ควรพานักเรียนไปสนทนากับชาวต่างชาติ ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ และควรมีกิจกรรมนันทนาการในการเรียนการสอน

๔) ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน คือ ควรจัดให้นักเรียนเรียนอยู่ในอาคารเดียวกัน คือ อาคารเรียน มจร ไม่ควรแยกนักเรียนไปเรียนที่อาคารโรงเรียนวัดมหาธาตุ ทำให้ไม่สะดวกในการเดินทางและต้องเพิ่มความระมัดระวังมากขึ้น เนื่องจากเป็นทางสัญจรที่มีรถพลุกพล่าน ควรปรับปรุงเรื่องห้องน้ำเพราะสภาพห้องน้ำไม่สะอาดเท่าที่ควร โดยเฉพาะโรงเรียนวัดมหาธาตุ บางครั้งมีบุคคลภายนอกเข้าออกบ่อยทำให้ดูไม่ปลอดภัย และครูพระและอาจารย์ควรมีบทบาทและมีภาวะผู้นำในการดูแลและช่วยเหลือให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ แก่นักเรียน

๕) ด้านสวัสดิการ คือ ควรจัดหาทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียนให้แก่นักเรียนเพิ่มมากขึ้น และควรจัดบริการอาหาร นม ให้เพียงพอแก่นักเรียนเพราะบางครั้งอาหารมีมากบางครั้งมีน้อย

๕. ๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอเสนอแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ดังนี้

๑) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ หลักสูตรของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรควรปรับปรุงให้เป็นมาตรฐาน ทันสมัยอยู่เสมอ นำเรียนรู้

๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรเตรียมความพร้อมนักเรียนทางด้านภาษา เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรมีระเบียบที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน

๓) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนให้มากขึ้น เช่น วิชาภาษาอังกฤษ ควรพานักเรียนไปสนทนากับชาวต่างชาติ และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมนันทนาการในการเรียนการสอน

๔) ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้นักเรียนเรียนอยู่ในอาคารเดียวกัน คือ อาคารเรียน มจร ควรปรับปรุงห้องน้ำในเรื่องความสะอาด นอกจากนี้ครูพระและอาจารย์ควรมีบทบาทและมีภาวะผู้นำในการดูแลและช่วยเหลือให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ แก่นักเรียน

๕) ด้านสวัสดิการควรจัดหาทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการศึกษาของเด็กนักเรียน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาในด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ว่าเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากน้อยเพียงไร เพื่อนำมาปรับปรุงสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน

๒) ควรศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรสาระการเรียนรู้โรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน

๓) ควรศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อครูสอนโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น